

Ribiške ladje v pristani. (Foto Magajna)

Slovenski ribiči od Trsta do Štivana

Oblasti kaj skopo odmerjajo pomoč domačinom

Od Trsta do Štivana žive slovenski ribiči. Težko je njihovo delo, saj se morajo vedno boriti z naravnimi elementi na morju. In vendar, kljub trudu, ki ga vnašajo v svoje delo, jim njihovo ribištvo ne daje toliko dobička, da bi lahko od njega živeli s svojimi družinami. Temu je kriv fašizem, ki je nad našimi ribiči, kakor nad vsem slovenskim gospodarstvom, udeleževanjem izvajal pritisk. Ribiči so bili prisiljeni, da so prodajali ribe prekupčevalcem, ki so obogatili na račun te politike, ki jo je štiti fašizem. V slabih letih, ob večjih ribičkih nekdah ni nudila oblast domačinom ribičem nikake pomoči. Rezultat take politike je bil, da so slovenski ribiči, ki so se precej dolgo kljubovali neprilicam, morali le podležiti vsesplošni politiki gospodarske in nacionalne diskriminacije.

Niti po drugi svetovni vojni se ni položaj za naše ribiče izboljšal. Slovenski ribiči se danes čakajo, da bi jim povrnilo škodo, ki so jo imeli na čolnih in mrežah, medtem ko so razni ribički spekulantji dobili od Zvezniške vojaške uprave težke milijone.

Ribičev bi morale v njihovem trdem življenju od časa do časa priskočiti na pomoč oblasti, toda tega pri nas ni. Nasprotno, šovinistično in iredentistično usmerjene so, streme za tem, da bi izbrisale z naše obale slovenske domače ribiče in naselile italijanske.

Starejši ljudje se še spominjajo cvetočih let v ribičkih pristanih, posebno v Barkovljah, Cezazu, Grižanu, Sv. Križu, v nabrežinskem pristani, Sesljanu in Devinu takoj po prvi svetovni vojni. Danes pa so skoraj zapuščen, čeprav v ludeh ni niti zdaleč zamri ribički čut, ki se kot nit vleče iz roda v rod. V drugi polovici avgusta pa do konca septembra, ko se ribiči pripravljajo, sicer še na stari način, na lov na tune, vse obalne vasi odive, vsi govore o lovu. Ko se zašli v kriškem bregu klicanje izvidnikov ekornarjev, taktat se vse deo v vinogradih, v vseh, na čisti in celo pri železnici ustavi in vsi z nestrpnostjo pričakujejo, kakšen bo izid lova.

Skozij vse ostalo leto pa se ribiči ukvarjajo bolj z drobnim ribarjenjem, večji ribolovi pa so v letnem času na sardale in sardone.

Brez modernih naprav, ki so danes tudi za ribički poklic nujne, danes naši slovenski ribiči le životarijo. Ribičkih pristanov, ki so bili zgrajeni že več kot pred sto leti v Barkovljah, Cezazu, Sv. Križu in Devinu, neka pozneje v Sesljanu, so ostali le ruševine, ki so jih skoraj ni videti. V drugi svetovni vojni so porušili v Devinu in Sv. Križu razstrelili, pozneje so ju popravili, svetokriškega tudi razstrelili, prav nič pa niso mislili, da bi na novo zgradili ribičke koče, ki jih je uničila močna eksplozija.

Po mnogih prošnjah so nabrežinski ribiči končno dosegli, da so zgradili majhno zavetišče. Tudi seslanski portič je bil razširjen, toda ne toliko zaradi ribičev, temveč bolj v industrijsko-letovinarske namene. Vendar pa imajo tamkajšnji ribiči dovolj ugoden pristan. V Grižanu, ki je krasno naravno zatočišče pred burjo, bi lahko z majhnimi stroški zgradili dober pristan, vendar ni videti, da bi oblasti na to mislile. Barkovljiški ribičji upajo, da jim bo z razširitvijo tamkajšnje pristane omogočeno boljše delo. Imajo tudi bajtico, ki si jo je udeli za lastno uporabo, vendar pa je vse prežepa, da bi jim zadostovala.

Kontovelski ribičem pa se obeta novo moderno skladišče. Do sedaj so ga imeli v stari hiši onstran ceste, na zemljišču, ki pripada Janeževji lastnini. Ker je lastnik zahteval, da storo skladišče izprazni, so ribičji z raznimi delegacijami pri pristojnih oblasteh uspeli, da bodo dobili posebno skladišče v samem približnem pristani. Gradnja ribičke hiše se bo v najkrajšem času pričela in tako bodo kontovelski ribiči imeli za prihodnje poletno sezono svoj ugoden hram.

Novo pridobitve Narodne in študijske knjižnice v Trstu

Koledar družbe sv. Mohorja za prestopno leto 1932. Gorica. Jalen Janež: Sončne sence. 1932. Beličič Vinko: Kaurjev rod. Gorica. 1932. Bronte Emily: Dom na griču Wuthering. Klasiški literarni. St. I. Levstikova pisma. Uredil Avgust Pirjevec. V Lj. 1931. Ramovš Fran: Dialektološka karta slovenskega jezika. Lj. 1931. Breznik Anton: Jezik naših časn. karjev in pripovednikov. Lj. 1944. Gruden Igo: Primorske pesmi. Lj. 1920. Matičič Ivan: Zivi izviri. Lj. 1937. Lovšini: V Triglavu in njegovi sosečin. Lj. 1944. Stel France: Politični okraj Kamnik. V Lj. 1929. Marolt Marijan: Dekanji Vrhnika. V Lj. 1929. Valvasorjev berilo. Izbral in uredil Mirko Rupel. V Lj. 1936. Breznik Anton: Slovenska slovnica za srednje šole. Prevalje 1921. Levstik Vladimir: Detek brez imena. Lj. 1924. Erjavce Fran: Zivalske podobe. V Lj. 1943. Zupančič Oton: Naša beseda. Lj. 1929. Logar Mirko: Kubična računica za okrogel les. Kralj Fran in Tone. Lj. 1925. Gorše Miroslav: Doktor Valentin Zarnik. Skok Peter: Slavenstvo i romanstvo na Jadranskim otocima. I. Kazala i karte. 1950. Skok Peter: Slavenstvo i romanstvo na Jadranskim otocima. II. Kazala i karte. 1950. Dante. Izdal in uredil Alojzij Res. Lj. 1921. Dr. Fr. Prešeren. (faksimile rokopisa) Poezije Doktorja Fr. Prešeren. 1846. Križja Miroslav: Balade Petrice Kerempuha. V Lj. 1936. Gogolj N. V.: Večeri na pristani bižan Dikanjke. Lj. 1951. Hansun Knut: Glad. V Lj. 1925. Tolstoj I. N.: Vstajenje. Lj. 1931. Scienkiewicz H.: Rodbina Polanski. V Lj. 1904. Tolstoj L. N.: Vojna in mir. V Lj. 1932-1934. Magajna Bogomir: Primorske novele. Celje. 1930. Béraud Henri: Križi in težave rejenega brata. Lj. 1927. Ko Mikko: Srednjeveški urbarji za Slovenijo. I. zv. Urbarji Salzburške nadškofije. V Lj. 1939. Literarna pratika za 1914. leto. Školi atlas. I. snopič. V Zagrebu 1950. Bromfield Louis: Prišlo je deževje Lj. Kasanin Milan: L'art Yougoslave des origines a nos jour. Beograd 1939. Dante's inferno. Transl. by Henry Fr. Cary. New York. Bulič Franc: Kaiser Diokletian's palaist in Split. Zagreb 1929. Rijnski narodni zoološki n. list. Sakuipo i obratio M. Hirtz I. die. Carniola. Izvestja... V Lj. letnik 8. 2. Dom in svet. (popoln). ITALIJANSKE: Scrittori italiani. Parte I: Dal duecento al quattrocento. Zagreb 1951. Benussi Andrea: Ricordi di un combattente istriano. Zagabria 1951. Steldler G.: Stenografia Inglese... Trieste 1951. Il problema di Trieste e dell'Istria Censimento 1921. CLN della Istria 1951.

RJEČNIK STRANIH RJEČI

Hrvatski slovar tužk - Izdaja hrvatskega državnega založniškega podjetja

Povojni čas je prinesel v življenje posameznikov in družbe silne spremembe. Lete se tužijo tudi v jeziku, v izražanju, v besednem zakladu. Pomislimo le, kakšna revolucija je nastala v jezikovnem znanju preprostega, t. j. neololnega človeka. Spridno nove stvarnosti se je moral brž vsaj približno seznaniti z množico novih, tujih besed. Žal pa je naval tujk v naš jezik nekoliko preseljen in mnogokrat tudi prisiljen Prehitro smo se zadovoljili s tujkami zlasti tistimi, ki jih je rodilo novo politično življenje. Premalo smo se trudili in največkrat naš človek sploh ni pomislil, da bi v naši govorici le bila ta ali ona tužka očveč, ker imamo lep slovenski izraz namesto nje.

Tako smo v vsakdanem izražanju in v uradnem položaju skoro popolnoma izgubili slovenske etimologije, ki ga je nadomestili imenitnejši esekretar. Predsednik je bil srečnejši in mu kakšen prezident ni mogel do živoga. Romantično nadahnjena beseda kvestura četrts se je umaknila kvartu, odbor se je vdal komiteju. Nekaj jih je pa silno grdihi: fizkultura, kontraha, trudnoten. Te in podobne so že zašle v širše plasti naroda. Zanimaiva je beseda eudružje, ki jo je v tem pomenu prinesla vojna: iz hrvaškega zvanjnika je nastal prvi sklon in sedaj pomeni vojak, ki govori srbskohrvatski.

Tužke pa imajo še drugo življenje, življenje v znanstvenem in tehničnem svetu.

Tužke, ljudi v latinici, kar fonetično, t. j. tako, kakor se izgovarjajo. To ima svoje prednosti, pa tudi slabe strani: bralec ki naleti na tužko v hrvaškem spisu, jo bo brez težav našel v svojem etimološkem, a če bere tužko v drugem jeziku in ji ne zna natančne izgovorjave, jo bo težko našel v slovarju. To črno prednost ima Klaičev slovar, da zapisuje tužke tužki, in od tam napoti iskalec do fonetičnega izraza in obratno: na pr. cowboy išči pod kausboj, s fonetičnega Dauning Strif te pa našene na Downing Street. Malo nečisto je tako taktanje zdej v tej, zdaj v oni smeri po slovarju.

Pisava po Izgovoru tužih besed je tudi v tem nekoliko nevarna, ker s tako pisavo tužka dobi bolj domačo obliko in se laže za stalno prikrade v jezik. To velja za tužke, ki so nadomestljive. Zato bomo razumeli, da so Hrvatje in Srbi se manj občutili do tužk kakor Slovinci, zlasti do nemških, recimo rajsnegel, vesera in piglerat ter podobnih spak.

Vsakem jeziku približno iaka Na splošno je s tujkami v kakor z nekaterimi zbravili v prameni kolonij koristilo, v preveliki škodilo. J. S.

ZDRAVSTVENA SLUŽBA V AMERIŠKI ZVEZNI DRŽAVI OREGON

"LETEČI" LABORATORIJ

Bolha v ovčjem kožuhu okužila s kugo moža, ki je podlegel tej strašni bolezni - Avto zdravstvenega nadzorstva prevozil v dveh letih 56.000 kilometrov in ujel okrog 12.000 goiladcev ter 1.000 bolh - Ostrige, ki žive v nečisti vodi, prenašajo klice tifusa

Ravnatelj zdravstvenega laboratorija severozahodne ameriške zvezne države Oregon je priznal, da je kar pomona na najnovejši "leteči" laboratorij. Dejal je, da je ta laboratorij v enem letu že dvakrat obšel vse zvezne države Oregon. Zdravstvena laboratorija je zlasti naglašal, da se je etična laboratorij izkazal zelo koristnega pri zaščiti prebivalstva Oregona proti boleznim. Oregonski državni zdravstveni laboratorij je leta 1949 kupil pol tone težki električni laboratorij, ki ga vojaška uprava ni več rabila. S tem je omajeni državni laboratorij dobil že tretje vozilo za ambulantno zdravstveno službo, ki jo so uvedli že leta 1937, ko so se bili, da bi lahko izbruhnila kuža. Leta 1934 je namreč umrl v državi Oregon mož na tej strašni bolezni. Zdravstveni funkcionarji so ugotovili, da je kugo povzročila okužena bolha ki jo je prenašala verveca v svojem kožuhu. Bili so menjaja da je verveca prišla iz sosednje zvezne države Kalifornije. Da bi preprečili širjenje kuže, so ukrenili sledeče:

1. Goiladce so postreljali ali položili z zamkami in jih dajali v vreče.
2. V vreče so dajali cinov preparat, da uničijo bolhe v kožuhih ubitih goiladcev.

Koroški Slovenci dobili knjigarno „Naša knjiga“

Danes, ob 10. uri zjutraj bo Slovenska prosvetna zveza v Celovcu odprla svojo knjigarno „Naša knjiga“. Ta dan je pomemben za koroške Slovence, saj bodo imeli Slovenci v njej možnost, nabaviti si knjige v materinem jeziku, poleg tega pa je knjigarna tudi kulturna ustanova, ki bo Nemcem na Koroškem dajala sliko slovenske književne dejavnosti in tako utrdila kulturno pomembnost Slovencev v primeri z ostalimi narodi.

Ob tej priložnosti bo na dan zvečer od 18.30 do 19. ure v celovškem radiu slovenska oddaja pod naslovom „Naša knjiga“ združena s proslavo pesnika Otona Zupančiča.

Medtem ko je nova knjigarna pridobitev za koroške Slovence, so ti natekli ponovno na ovire pri obnovitvi slovenskega sotskega društva v Celovcu. Avstrijsko sodišče je sicer razveljavilo krivični odlok celovške varnostne direkcije in njo razveljavila pravni oblast. Toda varnostna direkcija razsolde še vedno ni vzela na znanje in hote dati potrdila, da bi Slovence sotsko društvo v Celovcu lahko ponovno začelo delovati.

Naš tisk je pozdravil preklic odloka in ugovoril, da Slovenci na Tržaškem zaman čakamo, da bi nam oblasti odkrili vsaj kakšno izmed krivic, ki nas še tlačijo. Toda zavlačevanje avstrijske varnostne direkcije je nam ravnanju Zvezniške vojaške uprave in njegega aparata slovencev v Italiji, Avstriji in na Tržaškem ozemlju Slovenci ogroženo obsojamo.

stili tudi ameriško zdravstveno službo v Washingtonu, v glavnem mestu Združenih držav. Osrednji zdravstveni ured v Washingtonu je nato obvestil vse ameriške zvezne države, ki mejijo na okuženo področje, da nemudoma ukrepejo vse potrebne za preprečitev širjenja neželjive bolezni. Doslej so našli okužene goiladce samo v Vižinčnem delu Oregona.

Drugi potujoči laboratorij, so leta 1938 uredili na priklopnem vozu; ta laboratorij, ki sicer še ni bil popolnoma opremljen za raziskovanje kuge, je služil za preiskovanje vode in mleka in ugotavljanje raznih nalezljivih bolezni, na primer tifusa, griže in vnetja možganske mrene. Zdravstveni laboratorij na priklopnem vozu je veliko pripomogel pri organiziranju zdravstvene zaščite v Oregonu. Strokovnjaki so namreč spoznali, da se klice bolezni prej najdejo v sveži vodi in svežem mleku. Na kraju samem, kot pa v starih vzorcih, ki jih včasih pošiljajo odpremi s prečiščeno zamudo. Zaradi tega so najraje raziskovali povzročitelje bolezni

Leta 1941 so poslali potujoči zdravstveni laboratorij na reko Kolumbio, da bi tam preiskali vzroke slinavke, ki se je širila na spod. delu reke v zvezni državi Washington na severu Oregona. Tega raziskovanja so se udeležili tudi zdravstveni inženirji državne Oregon in člani zdravstvene komisije zvezne države Washington.

S tem priklopnim zdravstvenim laboratorijem so tudi raziskovali ležišča in gojišča ostrig ob oreonski morski obali. Pregledovali so vodo, v kateri živijo te kamence in školjke same. Ameriški zdravstveni predpisi predvidevajo, da morajo zdravstvena oblastva pregledovati gojišča ostrig in uradno zajemati, da so kamence zdrave, preden jih smejo razpošiljati. Ostrige, ki živijo v nečisti vodi, namreč lahko prenašajo tifusne klice.

Po desetletni zvesti in vestni službi je moral potasn priklop. Ni laboratorij sedaj odstopiti svoje mesto laboratoriju na brem avtomobilu. V nekoliko preurejenem in za civilne potrebe popolnoma opremljenem vojaškem zdravstvenem avtomobilu lahko izvedejo vse poizkuse, kakor v zdravstvenem laboratoriju v Portlandu, največjem mestu Oregona, z edino razliko, da so v tem potujočem laboratoriju poizkusi je v manjšem obsegu.

PRIPRAVI ZA NOVOLETNO JEJKO

Vatovec Antonija 100, Pečar Angela 100, Sorgo Anton 100, Sirca Henrik 500, Sartori Albina 300, trgovina Janež 500, Frausin 100, Cok Albert 500, Vozar 100.

III. OKRAJ: Polja Ivan 200, Succi Ondina 50, Gerdol-Sedej 100, Gec 200, Barliero Felice 100, Colja Alojz 100, N. N. 200, Svaželj 300, Famea Aurelia 100, Zucca 200, Košane E. 400, Koblar M. 100, N.N. 500, Pahor M. 100, Raubar Ivan 500, N. N. 100, Metelli Amelia 100, Macovič 100, Pregel 100, družina Mrojek 300, Burilovič Danila 150, Skrajn Marja 100, Skraj Antonija 200, Skobec Ana 500, Gensi Angela 150, Vecchiet Marja 150, Vecchiet Pino 500, Janjovč Marija 200, Colja Sotona 100, Orlak Ladi 500, Merica Cok 500, Colja Zdenko 500, N.N. 400, Semec Pina 200, N.N. 200, Orlando Giordano 100, Sordiano Guerrina 200, Balzer Elena 500, Paoli Vittoria 120, Jogen Miska 1000, Micheluzzi Danilo 1000, Drašler 200, Skočaj Orlando 500, Suber Josip 100, Turchetti 1000, Valje J. 300, Kodrič Josip 300, Krizmančič K. 300, Valje Darina 100, Benko Franciska 200, Borba Pina 100, Borčak 100, Jerčan 150, Jočica 50, Udovič Josip 100, Tripar G. 100, Lussi 100, Mase 100, in Čačić Adela 300.

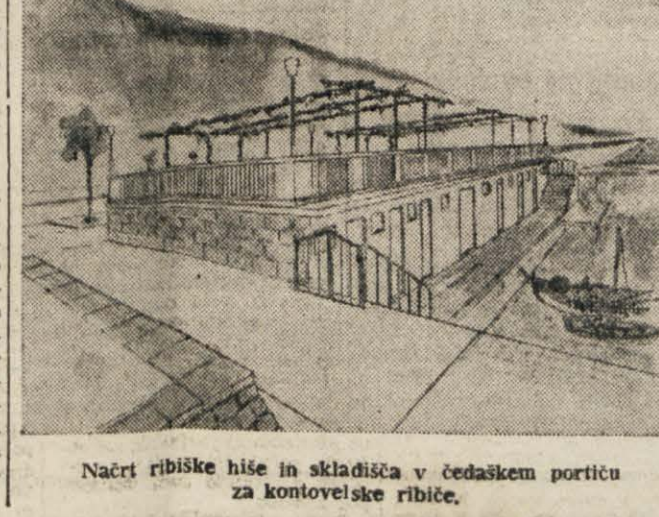
OPCINE: Gostilna Kobal 1000, Merson Emilija 200, Gosp. društvo - Opčine 5000, Spacaj Milojka 500, Vodopivec Druguška 500, Malalin Silvana 500, Sosik Marija 500, Skerlavaj Etn 1000, Scipj Gelinda 200, Kac Slava 200, Sosik Silvestra 200, Tauer Sivo 500, Malalin Frida 500, Daneu Marja 200, Malalan Ivan. ka 300, Pregelj Pecka 500, družina Sosik 600, Planinsek Justina 240, Kuret Milka 80, Sosik Marija 500, Skerlavaj Zofka 300, Skerlavaj Mila 300, Vac. lik Justina 300, Sosik Slava 150, Skerlavaj Zora 200, Skerlavaj Zofija 500, Kralj Justina 300, Kalin Dragica 100, Zerjal Jožeta 100, Ključar Ernesta 500, Hlavaty Robert 1000, Hrovatin Etn 100, Danes Stefanija 500, Hrovatin Marija 1000, Skerlavaj Rafaela 300, Saksiša Marija 200, Simič Bernard 450, Skerlavaj Volka 100, Parenti Valerija 400, N. N. 100, Boik Mario 420, Skerlavaj Franc 300, Persič Franca 100, Vramec Ivanka 100, Vramec Marija 100, Boštjančič Vanda 300, Milič Josip 500, Coccoli Marija 200, Skerlavaj Marija 50, Daneu Jo-

Radko Skerij 300, dr. B. J. 500, Mihalčić Adriano 100, Silvana Močnik 100, Paoli Maria 250, Costa Franca 100, N.N. 100, Dusi Liliana 100, Subodnik Antonija 100, Poropat Orsola 50, Caroj 100, Makovec 500, Faganek Josip 500, Trost Josip 300, Sedmak Odon 100, Rujal Nada 300, Magajna Marija 200, Grmek Jadranka 200, Peternejš St. 300, M. L. 500, B. M. 500, Grizna Pavla 1000, Marina Bole 3000, Sturm Jože 200, N.N. 100, Mikuz 200.

Daneu Ivanka - Kontovej 250 lir, Zuzič Berta - Prosent 250, N. N. - Briški 100, Parenti Valeria - Opčine 400.

GROPADA: Gojča Ivanka 300, Macaroli Maria 100, Milčević Dora 500, Kalč Milka 150, Krizmančič Franc 100, Kalč Karol 100.

II. OKRAJ: Taučar 100 lir, Gustin A. 300, Skubar 100, Hrovatin 100, Gustin 100, Rebec 100, Furjan 100, Zobec 100, Gustin Alojz 100, Santej 100, E. n. b. 100, Romano 200, Bačić Sofia 500, Imeljčič 500, N.N. 200, Marija Gasparič 1000, Andrej Obbersnel 500, Marija Verša 300, Carla Vitez 300, Nermec 200, Birska 150, Cok Orlando 400, Satej Pepina 100, dr. Skerij 300.

Nacrč ribiške hiše in skladišča v čedakem portiču za kontovelske ribiče.

Ameriški aletični zdravstveni laboratorij, s katerim pobljajo nalezljive bolezni

4. Fašistični italijanski parlament navdušen nad zatiranjem slovenskega šolstva

Še danes vidljivi napis nad delavnico obrtnika, kateremu so ime potlajali. Pomagal si je na duhoviti način. Razobehli je naslov svojega podjetja z novim ukazanim imenom in dostavil esin N. Na Navedeno je ime očeta v pristnem slovenskem pravopisu.

Avgstrijski novinar, kateremu so za zanimivost pokazali, se je tresel od grohotu.

e) SOLE.

Slovenske in hrvaške šole v Julijski krajini so bile med prvimi tarčami preganjanja.

Takoj po okupaciji so zaplile osnovne in meščanske zasebne šole. Slovenci in Hrvatji so si jih ustanavljali z največjimi žrtvami v avstrijskih časih, da se obranijo političnaintenja otrok. V deželni upravi so gospodarili Italijani in ti so z največjo trmo odkrivali Slovincem in Hrvatim šole. Izjeli so mu imo, ki mu ga je doletela prefektura.

Veliki nesmisel in kulturno nasilje je režim jemal zelo strogo. Posta je zavratala pisma s taboj naslovi in dekret sam doloca kazenske sankcije za osebe, ki ne bi nicesar doseteli, ampak samo povzročili kako nasilje režimskih ljudi.

Prefektura so utemeljevale delovanje slovenskih primkov s trditvijo, da so duhovniki za časa Avstrije poslovnost stare italijanske primke. Na navedenih pri-

merih se lahko vidlj, kako prazen je ta izgovor.

Prefektura so pri tem hitrem delo povzročale poleg velikih nemislov tudi veliko zmedo. Neki Sirk je postal v Trstu Sirc, njegov brat v Gorici Sirtori in tretji brat v Pulju Serchi.

Nekje spremembe so naravnost budalost. Iz Plesničarja so napravili Baileriana itd. Spremembe primkov so segle v najoddaljene-

Še danes vidlj napis nad delavnico obrtnika, kateremu so ime potlajali. Pomagal si je na duhoviti način. Razobehli je naslov svojega podjetja z novim ukazanim imenom in dostavil esin N. Na Navedeno je ime očeta v pristnem slovenskem pravopisu.

Avgstrijski novinar, kateremu so za zanimivost pokazali, se je tresel od grohotu.

e) SOLE.

Slovenske in hrvaške šole v Julijski krajini so bile med prvimi tarčami preganjanja.

Takoj po okupaciji so zaplile osnovne in meščanske zasebne šole. Slovenci in Hrvatji so si jih ustanavljali z največjimi žrtvami v avstrijskih časih, da se obranijo političnaintenja otrok. V deželni upravi so gospodarili Italijani in ti so z največjo trmo odkrivali Slovincem in Hrvatim šole. Izjeli so mu imo, ki mu ga je doletela prefektura.

Veliki nesmisel in kulturno nasilje je režim jemal zelo strogo. Posta je zavratala pisma s taboj naslovi in dekret sam doloca kazenske sankcije za osebe, ki ne bi nicesar doseteli, ampak samo povzročili kako nasilje režimskih ljudi.

Prefektura so utemeljevale delovanje slovenskih primkov s trditvijo, da so duhovniki za časa Avstrije poslovnost stare italijanske primke. Na navedenih pri-

blasti so izgrvale zakon. V 65 občinah niso hote oblasti izvršiti zakonske odredbe glede dodatnih ur vzlic priložni staršev, ampak so samovoljno odpravile dodatne ure. Starši so jih zahtevali in so bili za to kaznovani. Za solske nadzornike, ki so kršili zakon, je vesled interpelacije poslanca dr. Besednjaka minister Fedele. Zjavlj, da so ti solski nadzorniki dodeljeni vršiti dolžnosti. Ko je minister Fedele tako pohvalil kršilce zakona, ki so protizakonno odrekli Slovincem in Hrvatim še to zadnje mrvico pouka v materinem jeziku, je cel parlament zaploskal. To je bilo 13. V. 1928. Slovenski poslanec je izrazil vso našo solsko revščino s prošnjo da vlada dovolj nam, kar je dovoila s kr. dekretom z dne 31-1-1924. Arvozem maksimalno v Trstiju in v Cirenjaki.

Seveda ni tega dosegl, ampak dokazal je, da je italijanska vlada leta 1926 ravnala s Slovenci in Hrvatji slabše kakor z Arabci v Tripolisu in Cirenjaki.

Profesorjev. Od teh je bilo odpušenih ali pensioniranih nad 1000. Ostali so se morali izeziti in zapustiti domovino. V Istri sarni je bilo 207 ljudskih šol ter 343 hrvaških in 77 slovenskih učiteljev.

V času okupacije leta 1918. so imeli Slovenci in Hrvatji v Julijski krajini okoli 1300 učiteljev in profesorjev. Od teh je bilo odpušenih ali pensioniranih nad 1000. Ostali so se morali izeziti in zapustiti domovino. V Istri sarni je bilo 207 ljudskih šol ter 343 hrvaških in 77 slovenskih učiteljev.

Na pritislek Jugoslavije, ki je vršila nasproti Italijanom v Jugoslaviji zelo obširne manjšinske dolžnosti, je italijanska vlada vseučini za otroke, kateri starši so to pisмено prosilo. Starši so se vsi prijavili, toda lokalne o-

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Po napovedi vremenslovcov se bo vreme nad severnim Jadranom zjasnilo in temperatura bo znatno padla. Povod drugod bo prevladovala oblačnost. Najnižja temperatura je večeraj v Trstu dosegla 5; najvišja pa 9,3 stop.

Opozorjamo vas na sledeče oddaje: Jug. cone Trsta: 14.00: Prijublene melodije. 18.00: Smetana; Češki pesni. — Trst II: 18.15: Mazar: koncert št. 5 v A-duru. 23.00: Vivaldi: Molinar: Edo. koncert za godala. — Trst I: 14.00: Sula iz baleta «Gayne». 22.30: Izbrane strani iz «Glocondes». — Slovenija: 14.10: Vedri domači napeti (plošče). 19.40: Začevna glasba.

190 MILIJARD YENOV za oborožitev Japonske

Predvidenih je 15 divizij, tisoč letal in 100.000 ton brodovja v treh letih Nacionalistična Kitajska pripravljena na mirovna pogajanja z Japonsko

TOKIO, 18. — Na podlagi sporazuma, dseženega večeraj med glavnim poveljstvom generala Ridgwaya in japonskim finančnim ministrom Ikedo, bo Japonska porabila 190 milijard yenov za oborožitev v prihodnjem proročnem letu, ki se prične 1. aprila 1952. Četliti državni proračun bo dosegel vsoto 852 milijard yenov. Sicer se ni na razpolago točnih informacij glede načrta oborožitve, ki ga pripravljajo japonska vlada, vendar so že znane nekatere podrobnosti. Na primer: vlada uveljavlja, da ima nameriti generala Tanaka, na podlagi katerega bi se dalo z vsotami, predvidenimi v proročnem in ameriški pomoči organizirati 15 divizij s skupnim številom 120.000 mož v treh letih. V istem času in na podlagi istega načrta bi zbrali 200.000 mož rezervne. Na področju letalstva bi prav tako v treh letih izdelali tisoč letal in usposobili 75.000 mož, medtem ko bi brodogradnja dosegla 100.000 ton in 50.000 mož posadke. Za načrt bi bil dosežen, v kolikor bi Amerika prevzela stroške za opremo vojskova, pri čemer bi japonska izdala le po 112 milijard yenov letno.

je preplasil prebivalce Saclena, ki so na vrat na nos stekli na ulice in trge. Kratkotrajno trenenje k sreči ni povzročilo škod, vendar je obudilo med ljudmi žive spomine na potresno katastrofo 18. oktobra 1936, leta, ki je v tem kraju zahtevala številne žrtve in škodovala okrog 100 hiš.

Gospodje berachi

DUNAJ, 18. — Kralj dunajskih beravcev zasluži okrog 6.000 šillingov mesečno. V delavniških nosi na sebi staro vojaško uniformo, ki je vsa strgana in umazana, ter se izdaja za nezavrženega vojaškega povratnika, skorajda ni nikdar povohal strelskega jarka od blizu. Zvečer, po sedlu, se obleče v gosposko obleko in bogato večerja v neki gostilni v krogu svojih prijateljev.

Lani poleti je dunajska policija z obsežno racijo zajela 20 beravcev. Večina med njimi je priznala, da zaslužijo dnevno od 4 do 5.000 lir.

Sneg v Firencach

FIRENZE, 18. — Danes je padel v Firencach prvi sneg. Temperatura je bila zelo nizka in okrog polne se je usula na mesto snega, proti večeru pa se je pričelo snežiti. Prav tako se ponovno sneg skoraj nad vso severno Italijo.

Stavka najmlajših

DUNAJ, 18. — Dvaindeset sedemletnih dekletke je pričelo stavkati v neki dunajski šoli zaradi prenehanja učiteljice. Na vrata razreda so deklice napisale: «Hüene II A razreda nam ponovno prišle v šolo, čim se od gospodičana Krausa vrnila na svoje mesto. Stariji so o tem na tekočema.»

Neobčutiljiv otrok

LONDON, 18. — «British Medical Journal» je objavil danes silko štetilne deklice, ki do sedaj ni občutila ne nikakršnih bolečin, čeprav je že mnogokrat padla, se pobila ali ranila. Otroci, s katerimi se igra, so ji tesno izravnali celo šope las, ne da bi se dekletke sploh zavdela. Nihkar jo ne bolijo zobe, nikdar ne stoka zaradi glavobola ali bolečin v trebuhu. Ze od rane mladosti je zelo živahna, sкаче se obesa po drevecih in se podi po vrhu. Pred kratkim so jo sprejeli v bolnico, ker je želela, da ne more preskočiti neke ograje kakor običajno. V bolnici so ugotovili, da ima zlomljeno desno nogo.

Svoboda tiska v Švici

BERN, 18. — Komisija švicarskega narodnega sveta se je sestala že drugič z namenom, da bi proučila načrt o reviziji članstava iz samih hitlerjanskih elementov, naj bi se v začetku ofenzive spustila iz letala na Ghent, v središče domnevne francosko-angelsko-belgijskega razporeda. Ta divizija naj bi zavela mesto, ki bi nato postalo žarišče bitke, jedro ognja, ki naj bi sovražnika popolnoma zadel. Dokler se na Poljskem in še to bolj v najbližjih skupinah. Hitler je računal na učinek presenečenja, ko bi nepričakovano uderila cela pešadska divizija. Ni se zmotil. Francosko poveljstvo taknega udara nikakor ni pričakovalo.

Potres v Furlaniji

VIDEM, 18. Dokaj močan potres, trajajoč okrog 5 sekund, potresil je večkrat izpremenljivi in ga predovajal, toda bistvo spremembe je ostalo isto: okrepiti center v smeri Luxemburga in Sedana. «Tako smo imeli, pripoveduje Jodi, spetkar vseh čet južno od rde Liege-Namur kakor severno. V maju je bilo zbranih že devet oklopnih enot znan na Nizozemskem. Hitler je osebno določil cilj ofenzive: Abbeville. Nemške motorizirane enote, ki bi jih spremljala štiri oklopne divizije, bi v naskoku zavela Abbeville, ne oziraje na ostale enote, ki bi šle za njimi. «Prav lahko bi se bilo zgodilo, pripoveduje Jodi, da bi se bil ta načrt izjalovil. Če bi bila francoska armada, nemože da je čakala napad belgijske, češaka na svojem mestu in se odločila za protinapad v južni smeri, bi se naša operacija kaj lahko posrečila. Hitler je žvegal to nevarnost, ker je vedel, da francoska vojska ni dovolj spretna in močna, da bi sprevjela bitko na obrtni fronti. Razen tega je zasnoval za tiste dase revolucionarno operacijo. Sedma elitna divizija, se-

SLABO VREME SE ŠE NI UNESLO

Evakuacija 2.000 družin

Neurja silijo proti jugu - Stevilne ladje v nevarnosti

LOS ANGELES, 18. — Nad 2000 družinam je ukazano, naj izpraznijo svoje hiše zaradi poplavl, ki groze področju na jugu Los Angelesa. Tudi v Norwalku, ki je oddaljen kakih 10 km od obale, so bili podvezti ukrepi za evakuacijo 6.000 družin. Na področju Los Angelesa je padlo v zadnjih 18 urah okrog 11, cm dežja. To je eno izmed najsilnejših neurj, kar jih je bilo doslej zabeleženih na obali Tihiga oceana, vendar se zdaj, da se položaj postopno izboljšuje. Dosedanjih 16 žrtvam se pripisujejo štiri člani ene družine, ki jih je pokopal plaz snega z avtomobilom vred. Dva broda polna živeža sta odplula proti Bear v Campu, kjer je 40 oseb že ves teden odrezanih od ostalega sveta. V teh krajih je sneg dosegel višino 2,40 cm. Kakor poročajo iz Livorna, je močan veter zajel mesto in obalo ter spravljal v dokaj nevarni položaj brazilsko ladjo «Loideschile» ki bi morala danes zjutraj priti v pristanišče. Zaradi nevarnega vetra se je morala oddaljiti od obale, Več ribiških ladij je zagozilo v nevarnosti in kličejo na pomoč. Iz številnih držav ob obalah Atlantske in severnih morij prihajajo vesti o ladjah, ki so zasle v nerodni položaj zaradi snežnih metežev in neviht. Tako poročajo iz Londona da je v bližini Margate v težavah 2800-tonska nemška jadrnica

«Pamira». Ladja je izgubila eno sidro in poziva, naj ji pošljejo nujno na pomoč vlačilce. Jadrnica pripade neki nemški navtični šoli in na njej se trenutno vozijo 49 dijakov. Po zadnjih vesteh se je kapitan «Pamira» odločil nadaljevati pot proti Rio de Janeiro v upanju, da bi se na ta način izvil iz nevihte, ki je zajela njegovo ladjo. V odah Kormwala se je začela na morskem črteh liberijska ladja «Liberty» s 35 možmi posadke. Poslali so ji takoj na pomoč reševalne čolne in kakor poročajo so ji spravili na varno 12 članov posadke. Vsi ostali so se rešili na ta način, da so poskakali v morje in srečno priplavali do obale. Po poročilih iz Rotterdamu je danes odšlo iz Hook-of-Holland več motornih reševalnih čolnov na pomoč dvema vojničema, ki vtečeta v varno panamsko ladjo «Merop». Vlačilca sta namreč zadržala drug ob drugem in se na ta način zmožla v še huji nevarnosti, nego ladja «Merop», kateri sta prihiteja na pomoč.

V EGIPTU PROGLAŠENO IZJEMNO STANJE

„Prisotnost tujih sil v Suezu atentat na suverenost Egipta“

je dejal predstavnik egipčanske delegacije pri Organizaciji združenih narodov - Hladen sprejem Churchillovega poziva, naj bi se angleškim silam v Suezu pridružile tudi čete drugih držav

KAIRO, 18. — Danes zjutraj je bilo v vsem Egiptu proglašeno izjemno stanje. Kitajska policija se je nadalje trudila, kako bi odpravila nerede v mestu, ki jih vsako noč povzročajo enoegovorni elementi. Iz področja ob Sueskem prekopu, ki je pod britansko kontrolo, prihaja vest, da Angličini nimajo namene izprazniti zajete, za poveljnika egipčanske policije, vse dokler ne bo razčiščen položaj v vasi Tel El Kebir. V Tel El Kebir so bile najdene namreč ogromne količine orožja in Angličini zatrjujejo, da je služila vse brzokone kot skladišče, iz katerega so se zalasali egipčovski gverilci z orožjem in strelivom. V borbi proti egiptovcem so se Angličini v pretekli noči pri Tel El Kebiru poslužili avtomatičnih možarjav. Uporniki so se večeraj izrekli za tridnevno prepirje na čast novemu prestolonasledniku, vendar so pozvali Angličane, naj izpraznijo vas Kafir Abdou. Kralj Faruk je danovrat tritoč tunjov družinam padlih in ranjenim, ki so postali žrtve spopadov na Sueskem prekopu, ter 20.000 tunjov za dobrodelne namene. V Kairu so resno zakrjaveli za življenje 70-letnega vodje upora Abd El Krima, kateremu se je zdravstveno stanje poslabšalo in ga prisililo ostati v postelji. Sam Faruk se zanima za njegovo zdravje in je naročil posebno medicinsko opomo, naj pozve, kako se počuti stari upornik. Brat tajnika Arabike lige je danes odgovoril v Rjad z odgovorom na posredovano irabizkožerjo izri. Soudi. Tekst odgovora je večeraj pregledal in potrdil kralj Faruk. Azmy Bey, glasniki egipčanske delegacije pri OZN, je večeraj na neki tiskovni konferenci komentiral Churchillov govor v ameriškem kongresu in izjavil, da je dejal, da bi tuje sile v Suezu, ki bi Egipt predložile zadevo OZN in zahtevali uporabo obrambnega pakta, ki veže arabske države v okviru Arabike lige, prisotnost ameriških, francoskih sil in turških sil v Suezu bi bila nekakšna predstavljalna sovražna akcija proti Egiptu.

Starčilo je 42 tekmovalci: skoraj vsa se bodo zopet pomerile v Oslo. Praga je bila zelo teška, številni so bili poškodovani, svetovno prvakstvo Avstrijke Dagmar Rom je padec prisklil k odstopu. Praga je bila dolga 1050 metrov s 390 m višinske razlike. Med tekmovalcem je neprečeto smučarjev, tako da je bila vidljivost zelo slaba. Možnost zmagaje praktično bila odvisna od stanja številke. Razen prvih so vse ostale tekmovalke prevzele prago, ko je bila ta že v skrajno žalostnem stanju. Danes Hans Joergen Pulsen je poškodovan koleno in tako povečal število današnjih ponesrečencev. Danec upa, da bo dr olimpiade v Osju popolnoma zdrav. Ostale žrtve današnjega treninga: Francozinja Lucienne Schmidt Cattet (zvinjen členek), Avstrijec Kevin Marchar (zvinjen členek) in Avstrijec Johan Hiltten - Wood (poškodovana rama). Nobeiden od treh nima huših poškodb in bodo lahko nastopili na tekmovalni prihodnja tedna. V bližnjem Kitzbuehelu je Avstrijec Hans Eder smagnel v skakalni tekmi in prav tako tudi v klasični kombinaciji. Rezulati: 1. Eder (48,5 52) 212 točk. 2. Pucher (46,5 53) 209,3. R. Schirner (47,5 49) 203,4. Schirner (43 50) 199,5. Hauser (42 54,8) 198,5. Kombinacija: 1. Eder 444,5 točk. 2. Hauser 438,5. 3. Pucher 421,9. 4. Pucher 421,5. 5. Schirner 419,8.

11.30 Zabavna glasba, 12.45 vsakega vrsta, 12.50. Športni koncerti, 13.30 Lahki orkester, 13.30 Plesna glasba, 18.00 Glasb. Amerike, 18.15 Mozart: Koncert št. 5 v A-duru, 18.43 Vesela igra, 19.00 Pogovor z ženo, 19.00 Operna glasba, 20.40 Vesela igra, 21.00 Letna melodija in letna glasba, 22.00 Letni orkester, 22.30 Ples za koncert, 22.30 Vivaldi-Molinar: Edo, koncert za godala, 23.32 Večne melodije.

KINO

Rossetti, 16.00: «Ljudje na lunji». J. Archer. Excelsior, 16.00: «Greha, Belli Davina, J. Cotten. Nazionale, 16.00: «Deklica z D. naves, M. Röick. Fenice, 16.30: «Vesela kmetija Filodrammatice, G. G. «Devil» E. Rossi, T. Seas. Arcobaleno, 15.00: «Castellione B. Davis. Astra Rojan, 16.30: «Lassjlev na Alabarda, 16.00: «Okonav», E. Widmark. Armonia, 16.00: «Romantično», A. Nazzari, T. Lees. Ariston, 16.00: «Lepotice tekmovalke», Crain, L. Darnell. Aurora, 16.00: «Nudi se natičarica z lepim nastopom, M. Garibaldi, 15.00: «Baron iz Ideal», E. Price. Impero, 15.00: «Zakon mojih Denlevy. Italia, 16.00: «Studentka Perla Diava Lynn. Kino ob morju, 16.00: «Zastava se vedno šepela», E. Flynn. Moderno, 16.00: «Zorit žalostno Savona, 15.00: «Dedina», O. D. Haviland. Viale, 16.00: «Uporni Mongoli Vittorio Veneto, 16.00: «Ljubov me ugona», W. Chirri. Azurro, 16.00: «Gusarkas, Y. P. Carlo, P. Friend. Belvedere, 16.00: «Mali planter Marconi, 16.00: «Lepotice na ciklidi. Massimo, 16.00: «Adventure Ma Polaj, G. Cooner. Novo Cine, 16.00: «Prednja let za obubožnika», G. Peck. Odeon, 16.00: «Zene brez imena», skas, Hutton, A. De Cordova. Vittoria, 16.00: «Povest generala Kusterja», E. Flynn.

RADIO

JUGOSLOVANSKE GOSPODARSTVA SOBOTA, 19. januarja 1952. Poročila ob 7.00, 13.30, 15.30, 23.05. 13.45 Lahka glasba in koncert, 14.00 Prijublene melodije, 14.30 Črna veterja od ganes, 14.30 Pojeta Anica Šuka in Nada O. Krogič, 18.00 Smetana: Češki pasi, 18.15 Skoz svet in čas: O. Aten de Helsinki, 18.30 Boonjske narocne, 19.00 Promenada koncert, 21.00 S strani slovenskega književnega sveta, 21.00 Branikom Branikom Branikom, 21.30 Uprizoritev kaj igrajo, 22.30 Igra orkester Keteleby, 22.30 Plesna glasba, 23.10 Glasba za lahko noč.

ŠPORTNI DNEVNIKI

Evropski tenis nima naraščaja

Izema je Italija - Gardini in Merlo odpotovala v ZDA na učenje - Pomoldivte jugoslovanskega mošva za Davisov pokal?

Mlada italijanska teniška igralca Gardini in Merlo sta odpotovala danes ob 16.30 z letalom v New York; od tam bosta nadaljevala pot v Los Angeles.

To je že drugi ukrep italijanske teniške zveze, s katerim hoče zagotoviti vredne naslednike Cucelliju, bratoma del Bel. lo in drugim. Prvi tak ukrep je bil nastop Gardinija po južni Ameriki, ki se je končal za mladega igralca nadvse uspešno. Italija je trenutno edina država, ki lahko od svojih mladih igralcev nekaj pričakuje tudi v mednarodni konkurenci. Gardini je letos bil enakovreden Cucelliju, prav tako tudi Merlo. Zrasla sta z vztrajnim delom in mnogimi mednarodnimi turnirji.

vsakokrat ni dopustilo dotoka novih sil. Zaradi mednarodni igralci so brez treniranja in z malim številom inozemskih turnirjev v nekaj letih izgubili z evropskega vrhunškega razreda, igralci, ki bi morali priti na njih mesto, pa ne spadajo po kvaliteti njih v srednji razred. Edini njihov argument je mladost, vendar je napredek zelo počasen. To skoraj da služi, da ne bodo dosegli prevelikih uspehov. Sicer pa bomo videli. Teniška zveza Jugoslavije je sklenila, da bodo že v začetku februarja trenirali skupno z Mišičem, Paladom, Branovcem in Petrovičem tudi Nikolič, Panajolovič, Plečević in Jagec. Mednarodno sezono bodo začeli jugoslovanski teniški igralci 25. februarja v San Remu.

MITIC zadnja leta ni več nekdanji, a mu enaden še dolgo ne bodo kos, ako bo napredek takšen kot dosedaj.

Z vseh vetrov

Milanški športni novinarji so dodelili trofej Emilio Colombi avtomobilskemu dirkaču Albertu Ascariju. Na drugem mestu je Edoardo Mangiarotti (sabljanje). Moštveno nagrado je dobila italijanska bokarska reprezentanca.

Tako mi mislimo:

- Bologna - Inter 1 x 2
Como - Juventus 2
Lazio - Fiorentina 2
Legnano - Napoli 1 x 2
Lucchese - Palermo 1 x 1
Milan - Triestina 1
Padova - Spal x
Pro Patria - Novara 1
Sampdoria - Udinese 1
Torino - Atalanta 1
Piacenza - Genoa 1 x 2
Siraucusa - Roma 2 x 1
Venezia Catania 1
Monza - Messina x 2
Verona - Brescia x

Belgija ne bo sodelovala na zimskih igrah

BRUSELJ, 18. — Belgijska zimska olimpijska federacija sporoča, da Belgija ne bo nastopila na zimskih olimpiadi v Osju. Najboljši belgijski smučar Dursel zaradi službene zadržanosti ne bi mogel odpotovati. Poleg tega je že od vsega početka primanjalo denarja; obe okoliščini sta dokončno pripravili belgijsko federacijo do take odločitve.

Nedeljski nogomet ZDTV

Program nedeljskih tekem turnirja ZDTV VII. kolo: Zarjarska Ana, igrišče na Opčinah ob 10. uri; Polet-Inter, igrišče na Opčinah ob 14.30; Giuliana-Studenti, igrišče sPrvi maja ob 9.30; Olimpija - Inter, igrišče sPrvi maja ob 12.30.

Vse vstopnice za Oslo razprodane

OSLO, 18. — Predsednik prireditelnega odbora zimskih olimpijskih iger Rora Antonsson je sporočil, da so razprodane vse 900.000 vstopnic za prireditve v Osju. Na razpolago jih je le še nekaj odločevalnih tuje.

Vzhodni smučarji v Zakoponih

DUNAJ, 18. — Prški list «Rude Eravov» sporoča, da trenirajo poljski, češkoslovaški in drugi smučarji vzhodnih držav v Zakoponih, začetem zimsko-sporingnem centru Českoslovaške. Na trening so bili pozvani samo smučarji določeni za Oslo, vadijo pa pod vodstvom štirih trenerjev.

Nemci zagotovili denar

FRANKFURT, 18. — Nemška olimpijska družba, ki so jo ustanovili lamsko leto, da bi dobila potrebne fonde za nemško udeležbo na olimpiadi je sporočila, da je popolnoma dosegla svoj namen. Dobljeno je potrebnih 125.000 mark za udeležbo v Osju, prav tako so poskrbeli za prostore, kjer bodo nemški olimpijci lahko v miru trenirali.

ODLOMKI IZ KNJIGE R. CARTIERA „TAJNOSTI DRUGE SVETOVNE VOJNE“ 18.

Neizpolnjeni ukaz „dan A, ura Z“

imel za skrajno oslabljeno. Generali so se najbolj bal naglega pohoda čez ravnine severne Francije. Ideja o namernem prodiranju oklopnih divizij brez sodelovanja pehote in topništva, in ne oziraje se na njih, se jim je zdela nemška. Predenitljivo je, da se belgijski generali in njihovi francoski nasprotniki iz pohoda na Poljsko niso ničesar naučili. Strah je nemške generale napolnil na isto misel kakor francoske. Mišlili so: «Tega, kar smo storili na Vzhodu, ne moremo ponoviti na Zahodu. In že so v duhu videli, kako jim sovražnik odgovarja z manevrom, jih loči od zaledja in obkoljuje. Kljub bridkim izkušnjam iz preteklosti se je držni armadni generalstap poslati firerju sponenico s prošnjo, naj bi oklopne divizije vsaj potem, ko bodo prekratkale Meuso, počakale, da bi jih pehota do-

h. Hitler je spomenico zadržaljo zavnil. Bil je nervozen in nestopen. Nameraval je napasti brz ko bi bila vojska zbrana, da bi se mogla vojna končati še pred božičem. Omrežje nemških avtomobilskih cest je omogočilo, da se je vojska neverjetno hitro premaknila v Visle na Ren. V začetku novembra je bilo za ofenzivo proti Franciji že vse pripravljeno. 5. novembra je Hitler podpisal ukaz, naj bi se začela ofenziva 12. novembra. Kakor mnogi drugi, je tudi ta ukaz shranjen v arhivih normberškega sodišča. Mehanične ofenzive je bil naslednji firerjev ukaz bo prejet na dan 7 - 6 pred osemnajsto ur. Ukazani napad je mogel biti preklican s preprostim gestom do dneva 7 - 1 do trindvajsetih ur. Drugače povedano, fasočni izpored je bil dovolj elastičen in je pustil vrhovno-

mu poveljstvu proste roke v odločanju še pet ali šest ur pred ur H. Toda Hitler je določil še en pogoj: hotel je imeti zagotovilo, da bo lepo vreme trajalo najmanj teden dni. «Vsak dan opoldne, pripoveduje Keitel, sje šef meteorološke službe prišal firerju dnevno poročilo. Hitler je izdal ukaz v skladu z vremenako napovedjo. Jeseni 1939 je močno deževalo. Sedmega novembra so namilivi pretlivi vseh Zahodni Evropi. Ukaz z dne 5. novembra je moral biti razveljavljen, napad preložen najmanj za tri tedne, 9. november pa določen za dan novega ukaza. Devetega novembra so bile vremenske napovedi še slabše. Napad je bil drugič preložen. Isto se je ponovilo 13. 18. 20, 27, in 29. novembra. Napoved se je urilo. Nove divizije so rasle tako naglo, da so v

zbojžljalo. Spet so se vrestili ukazi o odgovitvi napada: 4. 6. 12, 27. decembra. Bilj so kratki, nekaj vrstic, pod njimi Jodlov ali Keitlov podpis. Ikadaj pa kdaj navodilo kakor: «Vse mobilne čete prenesti v zaklonišča! Meteorologija je hranizirala strategijo. Dotlej ni bilo stvari, ki bi se upirala Hitlerjevju načertom. Prvje je obstal pred novim sovražnikom; sovražnik je bil nebo in nebo je dobilo bitko. Jesen 1939, leti, ki se nam je zdela tako mirna, ta nasičena z grozoto nevarnostjo — nevarnostjo, ki jo je odvrčalo samo slabo vreme. Medtem pa so tekli dnevi in meseci, ki pa za Nemčijo niso bili izgubljeni. Tovarne so izpopolnjevale nezadostno oborožitev vojske. Mobilizirano ljudstvo se je urilo. Nove divizije so rasle tako naglo, da so v

glavnem stabu v La Ferté-sous-Juarre šefi francoske vojske dolžili oficirja, ki je v Drugem uradu nadzoroval njihovo identifikacijo, da si jih kratko in malo izmislja. Hitler pa je kar besnel od nestrpnosti. Postal je nevaren svoji okolič, ko da je volk. Šef meteorološke službe je s planih korakom prihajal v njegovo sobo, noseč na krbtu težo preklestava neba. Naposled, 9. januarja, se je general - barometer pokazal pred Hitlerjem vedrega obraza. Vreme se je zboljšalo. Pritisnila je huda zima. Toda mraz tedaj še ni bil Hitlerjev sovražnik. Nasprotno, razganjal je megle, pokrival reke z ledom in utrjeval zemljo. Razen tega je mrtvil francosko vojsko, ki se je v brezduhju grela po toplih poljskih bivakih.

Enajstega januarja je OKW objavil naslednji ukaz, ki ga je podpisal Keitel: «Po sestanku z glavnimi poveljniki letalstva, vojske in čelnikom generalstaba ukazuje vrhovni poveljnik: Dan A in ura Z. Dan A je sreda 17. 1. 1940. 1. Cas Z je petnajst minut po sončnem vzhodu v Aachenu, je, na dan A ob osmih zjutraj in šestnajst minut. «Geslo «Rens ali «Labas bo izdano v skladu z vremenom naj, pozneje na dan A-1, ob trindvajsetih. Geslo «Rens je pomenilo napad, geslo «Labas» odgoditev napada. Tako je Hitler izdal ukaz za splošen napad za zahodni front, 17. januarja 1940 sreda hude zime, mraz je odstranil deževje, ki bi jih povzročila deževje in blato, toda dnevi so bili kratki, «Stuker in tanki ne bi mogli priti do take veljave kakor v svetlih jutjih in dolgih večerih meseca maja. Kdo bi mogel reči, kaj bi se bil takrat zgodilo s francosko vojsko v njenih bivakih jih kakšna bi bi-

la usoda ljudi na zamrznjenem poteh? Zgodilo pa se je nekaj, ki je rešilo Francijo te preložitve. Dvanajstega januarja nemški izvidniki prisilno prihajali v Belgiji. V njem je bil mraz, ki je imel pri sebi zaupne kumerle in zemljevide, katerih so bili označeni manevrske Seste armade in operativne Sedme divizije, ki naj bi se neralistva s padali na Ghent. Neralistva je zagretil veliko pako, ker je tajne dokumente, v katerih so bili njegovi načerti, prevzel zaupni motoristični muhavostni neba nad nevihtnim ozemljem v času, ko bi moglo vreme vsak trenutek bistveno postabati. Hitlerja je popadla nepopolna na jezca. «Bil sem preča strahotnega viharja, pripoveduje Keitel, «kar sem jih dobil videle. Firerju so se nabavljali peše okrog ust, udarje pestjo po zidu in divije preložitve nje nesposobnost in izdajstvo iz generalstaba. Mimo nje hulkovila senca smrtnih kazni. Tako je poklical k sebi generala. (Nadaljevanje sledi)